

## **I Z V J E Š T A J**

### **sa 81. Rose – Roth seminara Parlamentarne skupštine NATO, održanog 15. i 17. oktobra 2012. godine, Budva Crna Gora**

81. Rose-Roth seminar na temu „Učvršćivanje stabilnosti na Zapadnom Balkanu: Ispunjavanje obećanja u procesu evroatlantskih integracija“ održan je 15. i 17. oktobra 2012. godine u Budvi. Skup je organizovala stalna delegacija Skupštine Crne Gore pri Parlamentarnoj skupštini NATO u saradnji sa Parlamentarnom skupštinom NATO. Seminar je okupio oko 160 učesnika, odnosno 66 parlamentaraca iz 14 zemalja članica NATO i 10 partnerskih delegacija, visoke stručnjake iz Crne Gore, kao i predstavnike međunarodnih organizacija, nevladinog sektora i neprofitnih organizacija.

Na početku rada skupa, učesnicima se obratio predsjednik Skupštine Crne Gore, Ranko Krivokapić koji je istakao da je za zemlje Zapadnog Balkana sigurnosna zajednica kroz članstvo u NATO preduslov za realnu integraciju u Evropsku uniju. Izrazio je uvjerenje da Crna Gora predstavlja srce stabilnosti Zapadnog Balkana, naročito imajući u vidu gajene vrijednosti, prvenstveno multietničko i skladno društvo. Predsjednik Krivokapić je konstatovao da Crna Gora ima vrijednosti za vrijeme koje dolazi i na tome temelji svoje reintegracione procese, i dodao da u istim mora prednjačiti radi obezbjeđenja sigurnog mjesta u istoriji. Takođe, izrazio je nadu da će, pored toga što je uspješno organizovala još jedan Rose-Roth seminar, Skupštine Crne Gore uskoro biti i domaćin zasijedanja Parlamentarne skupštine NATO.

U okviru uvodnog dijela skupa pozdravne riječi imali su i ambasador Švajcarske u Republici Srbiji, N.J.E. Erwin H. Hofer; potpredsjednik Parlamentarne skupštine NATO, Julio Miranda Calha i ministar vanjskih poslova i evropskih integracija Crne Gore, Nebojša Kaluđerović.

Ambasador Švajcarske u Republici Srbiji, N.J.E. Erwin H. Hofer čestitao je Crnoj Gori na uspješno realizovanim izborima i istakao da iako nije članica NATO, Švajcarska podržava napore zemalja regiona jer put prema bezbjednosti jeste put prema demokratiji i punom poštovanju principa vladavine prava. Takođe, naglasio je da bezbjedno okruženje i saradnja na regionalnom planu predstavljaju preduslov ekonomskog napretka zemalja Zapadnog Balkana.

Potpredsjednik NATO Parlamentarne skupštine, Julio Miranda Calha, obraćajući se učesnicima skupa, istakao je da neizvjesnost prouzrokovana ekonomskom krizom u Evropskoj uniji ne treba da utiče na integracione procese zemalja Zapadnog Balkana i ukazao da Crna

Gora, imajući u vidu ostvarene rezultate u procesu reformi, sa pravom zauzima leadersku poziciju među zemljama regiona na putu evroatlantskih integracija. Pored navedenog, potpredsjednik je izrazio i veliko zadovoljstvo povodom aktuelne organizacije Cetinjskog parlamentarnog foruma, skupa koji je prepoznat kao inicijator za promociju saradnje i bezbjednosti zemalja u regionu.

U okviru uvodnog obraćanja, ministar vanjskih poslova i evropskih integracija Crne Gore, Nebojša Kaluđerović, istakao je zadovoljstvo na činjenici da je Crna Gora danas na čelu procesa evropskih i evroatlantskih integracija u regionu, i poručio da će, nakon snažnih poruka sa Samita u Čikagu, nastaviti čvrstim korakom ka članstvu u NATO. Dalje, naglasio je da otvaranje pregovora sa Evropskom unijom predstavlja još jedan stepenik u ispunjavanju komplemetarnih kriterijuma na putu evropskih i evroatlantskih integracija i ukazao na posvećenost Crne Gore regionalnoj saradnji, kao jednom od spoljnopolitičkih prioriteta. Ministar vanjskih poslova i evropskih integracija apostrofirao je da članstvo zemalja Zapadnog Balkana u Evropskoj uniji i NATO predstavljaju garant bezbjednosti, stabilnosti i napretka u regionu.

Moderator uvodne sesije bio je šef stalne delegacije Skupštine Crne Gore pri PS NATO, Mevludin Nuhodžić, koji je rekao da doprinos svake zemlje regiona Zapadnog Balkana zavisi od njenih pojedinačnih mogućnosti, ali i od stepena regionalne saradnje i razumijevanja. Takođe, istakao je da mir i stabilnost na globalnom planu predstavljaju imperitive u kojima sve demokratije svijeta moraju istrajati, kao i da se ni jedna država ne može samostalno suprotstaviti svim bezbjednosnim izazovima.

Uvodno izlaganje imao je direktor Balkanskog projekta Međunarodne krizne grupe Marko Prelec, koji je istakao da bezbjednost predstavlja ključni uslov za stabilnost regiona, te da u tom kontekstu zemlje Zapadnog Balkana treba da ulože napore na suočavanju sa izazovima na unutrašnjem planu, kao i da intenziviraju saradnju sa susjedima. Govoreći o budućnosti Evropske unije ukazao je na tri moguća scenarija: veću integraciju zemalja članica, eventualnu podjelu na dva nivoa i raspad Zajednice, naglašavajući da razvoj događaja na ovom planu jeste od velike važnosti i interesa za zemlje Zapadnog Balkana. Istakao je da se u procesu evropskih integracija zemlje kandidati suočavaju sa nekoliko poteškoća i to: sličnim reformama koje treba sprovesti, kao i ograničenošću vremenskih rokova za koje društvo i privreda postižu funkcionalnost za članstvo u Evropskoj uniji. Prelec je ukazao i na to da u integracionim procesima bitan element predstavlja i funkcionalna konkurentska politika, i apostrofirao da posebnu pažnju treba posvetiti jačanju životnog standarda stanovništva i politici trošenja budžetskih sredstava.

Prvom sesijom posvećenoj temi "Ekonomska situacija na Zapadnom Balkanu i izgledi za regionalnu saradnju", moderirala je

Beatriz Rodriguez-Salmones, šefica delegacije Španije pri PS NATO, dok su ulogu panelista imali: Goran Šćepanović, pomoćnik ministra ekonomije za multilateralnu i regionalnu trgovinsku saradnju i ekonomske odnose sa inostranstvom i Peter Sanfey, pomoćnik direktora za strategiju i politiku zemalja u okviru Kancelarije glavnog ekonomiste u Evropskoj banci za rekonstrukciju i razvoj.

Šefica delegacije Španije pri Parlamentarnoj skupštini NATO, Beatriz Rodriguez-Salmones ukazala je na važnost integracija na ekonomskom planu, kao i na potrebu sagledavanja stanja u ovoj oblasti među zemljama regiona, ističući značaj regionalne saradnje kao jedan od elemenata u procesu evroatlantskih integracija.

Pomoćnik ministra ekonomije za multilateralnu i regionalnu trgovinsku saradnju i ekonomske odnose sa inostranstvom, Goran Šćepanović istakao je da su u toku posljednje decenije u Crnoj Gori uspješno sprovedene brojne ekonomske reforme i jačanje institucionalnih kapaciteta, i naglasio punu posvećenost rastu tržišne ekonomije. Takođe, naglasio je da se kroz unapređenje saradnje na regionalnom nivou i potpisane sporazume o slobodnoj trgovini teži obezbjeđivanju plasmana na veće tržište. Pomoćnik ministra ekonomije je ukazao da će izgradnja autoputa ili autoceste na relaciji Bar-Boljari, kao i unapređenje saobraćajne infrastrukture u zemlji, doprinijeti boljem pozicioniranju Crne Gore na mapi međunarodnog biznisa. U prilog navedenom, podsjetio je na potpisani Sporazum o izgradnji podmorske elektroenergetske interkonekcije sa Italijom i ocijenio da finalizacija ove aktivnosti može predstavljati potencijal daljeg energetskeg razvoja zemalja Zapadnog Balkana. U nastavku, pomoćnik ministra je istakao da se saradnja na ekonomskom planu sa zemljama regiona odvija na visokom nivou.

Potom, pomoćnik direktora za strategiju i politiku zemalja u okviru Kancelarije glavnog ekonomiste u Evropskoj banci za rekonstrukciju i razvoj, Peter Sanfey je istakao da je globalna ekonomska kriza snažno pogodila zemlje Zapadnog Balkana, ali i ukazao na optimistične prognoze na dugoročnom planu, uz potrebu intenziviranja regionalne saradnje i sprovođenja strukturnih reformi. Dalje, ukazao je na probleme nezaposlenosti, javnog duga, budžetskog deficita, kao i na smanjen broj direktnih stranih investicija i poteškoće u bankarskom sektoru sa kojima se suočavaju sve zemlje Zapadnog Balkana. Kao perspektive razvoja istakao je intenziviranje trgovine, u prilog čemu je posebno naglasio ulogu koju ima CEFTA, zatim proces približavanja i pristupanja Evropskoj uniji, veću konkurentnost regiona, kao i poboljšanje u infrastrukturi, sa posebnim osvrtom na uključivanje privatnog sektora u proces saradnje na regionalnom nivou. Sanfey je zaključio da će za dugoročni oporavak ekonomija u regionu najznačajniji biti napredak u saradnji u oblastima trgovine, investicija, energije i infrastrukture.

Tokom diskusije, između ostalog, bilo je riječi i o modelima prevazilaženja posljedica globalne ekonomske krize. Istaknuto je da region Zapadnog Balkana može biti konkurentan, kao i da pored sprovođenja strukturnih reformi u ovoj oblasti treba intenzivirati regionalnu saradnju, ne samo u javnom, već i u privatnom sektoru.

U okviru druge sesije na temu „Jačanje ekonomskog rasta: energetska politika i saradnja na Zapadnom Balkanu“ izlagali su Slavtcho Neykov, direktor Sekretarijata Energetske zajednice iz Beča i Emmanuel Bergasse, saradnik u Centru za socijalna i ekonomska istraživanja iz Varšave, dok je moderator bio Osman Askin Bak (Turska), član Komiteta za nauku i tehnologiju Parlamentarne skupštine NATO.

Direktor Sekretarijata Energetske zajednice iz Beča, Slavtcho Neykov istakao je da tržišta zemalja Jugoistočne Evrope, imajući u vidu njihovu zavisnost od uvoza, budući razvoj, između ostalog, trebaju usmjeriti na energetska bezbjednost, u okviru koje treba posebnu pažnju posvetiti bezbjednosti ponude, sigurnosti tražnje i tehničkoj sigurnosti. Takođe, ukazao je da u oblasti energetike sa više aspekata treba pristupiti saradnji na bilateralnom, regionalnom i multilateralnom planu, ističući da ova oblast odavno prevazilazi nacionalne granice, naročito malih država. U tom kontekstu, istakao je ulogu biznisa kao saveznika reformi i potrebu za njegovom ekonomskom stabilnošću i efikasnošću, i uputio sugestiju Crnoj Gori u smislu razvoja socijalne strateške energetske zajednice.

Saradnik u Centru za socijalna i ekonomska istraživanja iz Varšave, Emmanuel Bergasse sugerisao je da u ovoj oblasti prvi cilj zemalja Zapadnog Balkana treba da bude izgradnja domaćih energetske kapaciteta. Drugu fazu predstavlja tržišna tranzicija, koja podrazumijeva promovisanje saradnje na regionalnom nivou i pripremu za proces evropskih integracija. Takođe, ukazao je da dodatne napore treba uložiti u modernizaciju postojećih energetske kapaciteta, formiranje i saradnju ministarstava nadležnih za oblast energetike, nezavisnih regulatora i posebnih operatera za prenosne sisteme. Pored navedenog, istakao je da su obnovljivi izvori energije gotovo nevalorizovani. Shodno navedenom, kapacitete treba usmjeriti na implementaciju pravnog okvira, prestrukturiranje i modernizaciju energetske sektora i dosljedno sprovođenje reformi. Panelista je takođe naglasio da u periodu od deset godina prioritete treba bazirati na jačanju kapaciteta nadležnih ministarstava i agencija, realizaciji akcionih planova, naročito u pogledu energetske i obnovljivih izvora, unapređenje javnog i korporativnog upravljanja, kao i razvoj sistema u skladu sa evropskim standardima.

U okviru diskusije, učesnici skupa zajednički su ocijenili da pitanje energetske prelazi nacionalne granice, i istakli potrebu za unapređenjem regionalne saradnje u ovoj oblasti, sa posebnim osvrtom na energetska bezbjednost. Takođe, ukazano je na to da se u narednom periodu treba fokusirati na jačanje institucionalnih kapaciteta, unapređenje javnog i

korporativnog upravljanja, razvoj statističkih sistema u skladu sa evropskim standardima, kao i na realizaciju akcionih planova, naročito u oblasti energetike i obnovljivih izvora energije.

Treća sesija 81. Rose-Roth seminara bila je posvećena temi „Jačanje vladavine prava: Borba protiv korupcije, izgradnja integriteta“, a ovim djelom skupa moderirala je potpredsjednica Podkomiteta za demokratsko upravljanje Joëlle Garriaud-Maylam (Francuska). Početak sesije bio je posvećen izlaganjima: vrhovne državna tužiteljke u Crnoj Gori, Ranke Čarapić, novinarke istraživača Projekta izvještavanja o organizovanom kriminalu i korupciji iz Sarajeva, Mirande Patručić, rukovodioca Centra za ljudska prava na Pravnom fakultetu u Podgorici, Siniše Bjekovića i novinara Balkanske mreže istraživačkog novinarstva (BIRN), Bojane Barlovac.

Na početku sesije, potpredsjednica Podkomiteta za demokratsko upravljanje Joëlle Garriaud-Maylam istakla je da napredak u sprovođenju reformi predstavlja ključni prioritet na putu evroatlantskih integracija. Takođe, naglasila je da borba protiv korupcije predstavlja krucijalan aspekt za sve države koje teže punopravnom članstvu u Evropskoj uniji i NATO.

Usljedilo je izlaganje vrhovne državne tužiteljke, Ranke Čarapić, koja je podsjetila da uspostavljanje vladavine prava u zemljama regiona podrazumijeva duboku reformu društva, najprije u oblasti zakonodavstva i primjene usvojenih akata, a zatim i u pogledu razvoja svijesti o potrebi i nužnosti poštovanja propisanog. Nedavno objavljeni Izvještaj Evropske komisije o napretku Crne Gore ocijenila je objektivnim, i istakla da je za bolje rezultate u krivično-pravnoj oblasti potrebna dalja pravosudna reforma kroz jačanje ustavnog položaja državnih tužilaca i njihovih krivično-procesnih ovlašćenja, kao i kroz nastavak sprovođenja reformi u cilju poboljšanja administrativnih i tehničkih kapaciteta u svim nadležnim institucijama. Kao još jedan od preduslova za uspješnu borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije navela je jačanje međuinstitucionalne saradnje unutar države, kao i međunarodne policijske i tužilačke saradnje, kako bi se kroz pravovremenu i neselektivnu razmjenu informacija došlo do željenih rezultata u ovoj oblasti. Vrhovna državna tužiteljka je ocijenila da u Crnoj Gori jedan od problema predstavlja nedostatak dobrog ambijenta u kome bi se rezultati nadležnih institucija vrednovali objektivno, a koji nastaje ne samo djelovanjem opozicionih političkih partija, već i radom tzv. nevladinih organizacija i tzv. nezavisnih medija. Shodno navedenom, ukazala je na to da treba uložiti dodatne napore kako bi se unaprijedilo povjerenje građana u institucije.

Potom, novinarka istraživač Projekta izvještavanja o organizovanom kriminalu i korupciji iz Sarajeva, Miranda Patručić je istakla da korupcija predstavlja jedan od najvećih problema na globalnom planu, i predstavila rezultate istraživanja o koruptivnim radnjama, sa posebnim osvrtom na

dio koji tretira poslovanje Prve banke Crne Gore. U svom izlaganju, ocijenila je da su uslovi i proces privatizacije ove banke bili sumnjivi i da je većina uloženog novca iskorišteno za davanje velikih i neobezbjeđenih kredita licima bliskim vladajućoj strukturi. Panelistkinja je u nastavku iznijela podatke iz sprovedenog istraživanja o poslovanju Prve banke Crne Gore sa pojedincima uključenim u krijumčarenje droge i cigareta. Takođe se osvrnula na zakonodavne izmjene koje su, kako je navela, pružale mogućnost finansijske podrške bankama, kao i na izvještaje koje objavila Centralna banka Crne Gore, cijeneći da se tadašnje stanje moglo prevenirati.

Rukovodilac Centra za ljudska prava na Pravnom fakultetu u Podgorici, Siniša Bjeković je ocijenio da rad civilnog sektora u Crnoj Gori predstavlja veliki potencijal, naročito u pogledu fokusiranja na podatke i suštinu, uz nužno odolijevanje dnevno-političkim potrebama. Govoreći o problemu korupcije, ukazao je na probleme u njenom definisanju i percepciji na osnovu koje se koruptivne radnje prepoznaju primarno u javnom sektoru, ističući da se ova pojava smatra društvenim, a ne samo državnim fenomenom. U daljem izlaganju, iznio je dilemu da li su zahtjevi za smanjenje državne administracije komplementarni sa predstojećim obavezama na putu evropskih integracija. Panelista je ocijenio da budžetski deficit predstavlja jedan od ozbiljnijih problema u Crnoj Gori i svijetu, što u značajnoj mjeri utiče i na funkcionisanje civilnog sektora. S tim u vezi, naglasio je da donatorske inicijative u sve manjoj mjeri mogu održati potrebu civilnog sektora za sredstvima radi pružanja daljeg doprinosa društvu u borbi protiv korupcije. Bjeković se u nastavku osvrnuo i na potrebu fokusa na ključne elemente navedene u Konvenciji Ujedinjenih nacija protiv korupcije, koji se odnose na preventivno djelovanje, inkriminisanje koruptivnih radnji, međunarodnu saradnju, tehničku pomoć i podršku. Takođe, ukazao je na nužnost edukativnog pristupa u definisanju i borbi protiv korupcije u društvu, kao i na važnost implementacije evropskih standarda.

U okviru svog izlaganja, novinarka Balkanske mreže istraživačkog novinarstva (BIRN), Bojana Barlovac je ukazala na rasprostranjenost problema korupcije u zemljama regiona i, kao glavnu poteškoću u njenom suzbijanju, navela nedostatak političke volje. U prilog navedenom, podsjetila je na navode iz Godišnjeg izvještaja Transparency International-a, kao i na ocjene drugih relevantnih međunarodnih aktera po ovom pitanju. Panelistkinja je iznijela stav da u Republici Srbiji postoji problem nedovoljne implementacije usvojenih zakonskih akata i ukazala na neadekvatno djelovanje medija u regionu, koje proističe iz prakse da su isti efektivno kontrolisani od strane političkih i poslovnih elita. U prilog navedenom, upoznala je učesnike skupa sa poteškoćama sa kojima se organizacija koju predstavlja suočavala prilikom iznalaženja modela za objavu sprovedenih istraživanja u oblasti borbe protiv korupcije.

U okviru ove sesije, između ostalog, apostrofirana je kompleksnost procesa borbe protiv korupcije kao društvenog fenomena, i istaknut značaj jačanja vladavine prava kroz poboljšanje institucionalnih i administrativnih kapaciteta, kao i unapređenje saradnje na regionalnom i međunarodnom nivou.

Drugog dana seminara, održane su dvije sesije, a moderiranje prvog dijela na temu "Perspektive pametne odbrane na Zapadnom Balkanu" bilo je povjereno Ojars Eriks Kalnins-u, šefu delegacije Letonije pri Parlamentarnoj skupštini NATO. Ulogu panelista imali su pukovnik Andrew Budd iz Tima za direktnu podršku konceptu pametne odbrane u sjedištu NATO u Briselu, pukovnik u penziji Thimi Hudhra, direktor Centra za analizu odbrane u Ministarstvu odbrane Albanije i Henrik Ø. Breitenbauch, viši naučni saradnik iz Centra za vojne studije Odjeljenja za političke nauke Univerziteta u Kopenhagenu.

Pukovnik Andrew Budd iz Tima za direktnu podršku konceptu pametne odbrane u sjedištu NATO u Briselu podsjetio je na važnost koncepta „pametne odbrane“ kojim se kroz unapređenje saradnje postižu bolji rezultati u pogledu opremljenosti, kapaciteta i operativnosti snaga, sa posebnim osvrtom na poruke sa nedavno održanog Samita u Čikagu po ovom pitanju. Dalje, upoznao je učesnike sa geopolitičkim promjenama, uslovljenim između ostalog i novom Strategijom odbrane Sjedinjenih Američkih Država. Za zemlje Zapadnog Balkana, po njegovim riječima, koncept „pametne odbrane“ pruža višestruki doprinos u pogledu jasnog definisanja prioriteta, specijalizacije u određenim oblastima i saradnje, kao jasnog preduslova za stabilnost i prosperitet u regionu.

U nastavku, pukovnik u penziji Thimi Hudhra, direktor Centra za analizu odbrane u Ministarstvu odbrane Albanije je ukazao na potrebu primjene koncepta „pametne odbrane“, podsjećajući učesnike da jednu od posljedica ekonomske krize predstavlja i smanjenje budžetskih sredstava za sektor odbrane. Takođe, istakao je postojanje zajedničkih prijetnji i bezbjednosnih izazova, za koje najbolju soluciju predstavlja iznalaženje zajedničkih prioriteta i odgovora. U nastavku izlaganja, podsjetio je da zemlje regiona nisu u realnoj mogućnosti da razvijaju odbrambene kapacitete na samostalan način, te da se u cilju pružanja adekvatnog odgovora na buduće izazove treba okrenuti fleksibilnom i pragmatičnom pristupu u ovoj oblasti. U skladu sa tim, izgradnja kapaciteta na nacionalnom i regionalnom nivou treba da bude vođena principom „pametne odbrane“, sa posebnim osvrtom na NATO standarde i utvrđene prioritete. U ovom procesu ne treba zanemariti element razvojne i istraživačke djelatnosti, koja je neophodna za dostizanje efektivnosti ovog principa.

Viši naučni saradnik iz Centra za vojne studije Odjeljenja za političke nauke Univerziteta u Kopenhagenu, Henrik Ø. Breitenbauch istakao je da koncept „pametne odbrane“ predstavlja sredstvo za unapređivanje regionalne saradnje ali i uspješnije dostizanje standarda u procesu

evroatlantskih integracija. Takođe, ukazao je na potrebu usklađivanja procesa planiranja odbrane u pogledu sinhronizacije i standardizacije zahtjeva, kao i na tendenciju proaktivnog političkog pristupa. Shodno navedenom, prioritet predstavlja iznalaženje mogućnosti za unapređenje saradnje, kao i upotreba resursa za razvijanje većih sposobnosti, suočavanje sa regionalnim izazovima i unapređenje povjerenja.

Moderator sesije posvećene temi “Budućnost međunarodnog prisustva na Kosovu” bio je Simon Lunn, viši saradnik Centra za demokratsku kontrolu oružanih snaga iz Ženeve (DCAF) i bivši generalni sekretar Parlamentarne skupštine NATO, a panelisti brigadni general Bojan Pograjc, zamjenik komandira KFOR-a, Alessandro Rotta, savjetnik specijalnog predstavnika Evropske unije za politička pitanja na Kosovu i prof. dr Anton Bebler, predsjednik Evroatlantskog savjeta u Sloveniji. U okviru ove sesije izlaganja su imali i član delegacije Srbije pri Parlamentarnoj skupštini NATO, Dragan Šormaz i prvi potpredsjednik Skupštine Kosova i član delegacije Skupštine Kosova pri Parlamentarnoj skupštini NATO Xhavit Haliti.

Zamjenik komandira KFOR-a brigadni general Bojan Pograjc predstavio je dosadašnje aktivnosti KFOR-a na Kosovu, i ukazao na neke od elemenata njegove nadležnosti kao što su osiguranje javnog reda i mira, pomoć u povratku ili lociranju raseljenih lica i izbjeglica, zaštita vjerskih objekata, sprečavanje prekograničnog šverca, zaštita etničkih manjina, program uništavanja oružja i podrška u osnivanju civilnih institucija. U nastavku izlaganja je istakao da se bezbjednosna situacija na Kosovu značajno popravila, ali da napredak ka stabilnom, multietničkom, demokratskom društvu prate izvjesne oscilacije. Predstavnik KFOR-a je takođe ukazao na podršku formiranju kosovskih bezbjednosnih snaga na doborovoljnoj, profesionalnoj i multietničkoj osnovi, čiji će prvenstveni zadatak biti osposobljavanje za odgovor na krize, vanredne situacije i prirodne nepogode. Na kraju izlaganja naglasio je da KFOR cijeni saradnju sa međunarodnim organizacijama na Kosovu i pozdravlja sve inicijative usmjerene na unapređenje uslova za život, te da značajnija promjena strukture i zadataka nije projektovana za naredni period.

Savjetnik specijalnog predstavnika Evropske unije za politička pitanja na Kosovu, Alessandro Rota naglasio je da EULEX predstavlja budućnost međunarodnog prisustva na Kosovu i podsjetio na promjene koje su ovu misiju učinile prilagodljivijom za suočavanje sa eventualnim izazovima. Takođe, ukazao je na pokretanje dijaloga o viznoj liberalizaciji i nedavno objavljenu Studiju izvodljivosti, koju je Evropska komisija pripremila tretirajući pitanje mogućeg potpisivanja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju sa Kosovom. Istakao je da povodom ovog Sporazuma ne postoje pravne prepreke za Evropsku uniju, te da bi isti između ostalog uspostavio konkretne prioritete za Kosovo u pogledu trgovine, vladavine prava, pokretanja istraga u oblasti borbe protiv organizovanog kriminala, kao i u oblasti javne uprave i zaštite manjina. Velikim napretkom ocijenio je i uspostavljanje tehničkog dijaloga između predstavnika Beograda i



Prištine, i iznio uvjerenje da adekvatan način za postizanje pune stabilnosti na Kosovu jeste da obećanje evroatlantskih integracija učini realnim osnovom.

Prof. dr Anton Bebler, predsjednik Evroatlantskog savjeta u Sloveniji iznio je stav da pitanje Kosova predstavlja kontroverzu za četiri nacionalna projekta od polovine devetnaestog vijeka, te da je pažnja međunarodne zajednice usmjerena na ovu oblast tek od 1997. godine. Profesor je ocijenio da postojeći stepen uprave na Kosovu, sastavljen od više nivoa, predstavlja preveliki i skup sistem koji nije u stanju da obezbijedi normalizaciju međuetničkih odnosa i društveno-ekonomski napredak. Po njegovim riječima potrebna je konsolidacija i kanalizovanje uzajamnih odnosa, kao i uspostavljanje koordinacije među glavnim nacionalnim akterima. Profesor Bebler je apostrofirao da se bez jednistvenog stava Evropske unije i NATO ostavlja prostor za politiku odlaganja koju sprovodi zvanični Beograd i blokiranje donošenja određenih odluka u Savjetu bezbjednosti Ujedinjenih nacija od strane Ruske Federacije.

U okviru ove sesije izlaganje je imao i član delegacije Srbije pri Parlamentarnoj skupštini NATO, Dragan Šormaz koji je naglasio da jednostrano proglašenje nezavisnosti Kosova predstavlja ozbiljan presedan u međunarodnom pravu, i ozbiljnu prijetnju po stabilnost Zapadnog Balkana. Dalje, podsjetio je da se Republika Srbija bori za poštovanje principa suverenosti i teritorijalnog integriteta i istakao njenu posvećenost iznalazanju trajnog, prihvatljivog i održivog rješenja putem pregovora. Poslanik Šormaz je ukazao i na posvećenost direktnim pregovorima na najvišem političkom nivou između Beograda i Prištine, osvrnuvši se na dosadašnju sveobuhvatnu saradnju sa predstavnicima KFOR-a i EULEX-a. Takođe, izrazio je nadu da će navodi iz Izvještaja Dika Martija Parlamentarnoj skupštini Savjeta Evrope, koji tretiraju pitanje trgovine organima na Kosovu, biti rasvijetljeni. Takođe, iznio je uvjerenje da NATO, iako zvanično zauzima neutralan stav prema kosovskom pitanju, ipak u praktičnom djelovanju jeste promoter nezavisnosti ove teritorije. Panelista je apostrofirao da na Kosovu nema raspoređenih srpskih snaga i apelovao da se brojnost snaga KFOR-a ne smanjuje.

U nastavku rada panela, prvi potpredsjednik Skupštine Kosova i član delegacije Skupštine Kosova pri Parlamentarnoj skupštini NATO, Xhavit Haliti pozdravio je Studiju izvodljivosti u vezi sa potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju sa Kosovom, ocijenivši njene rezultate potvrdom konsolidovanog stanja na ovom prostoru i posvećenosti Evropske unije stabilnosti regiona. Takođe, istakao je važnim završetak programa „nadzirane nezavisnosti“ Kosova i podsjetio da je većina zemalja demokatske zajednice priznala njegovu nezavisnost, i pozitivnim ocijenio otvaranje tehničkog dijaloga, ističući spremnost Kosova za razgovor o političkim pitanjima sa predstavnicima Republike Srbije. Takođe, izrazio je posvećenost Kosova nezavisnosti i jednakosti sa

susjedima na Zapadnom Balkanu, uz ostvarivanje pune saradnje sa Republikom Srbijom, izrazivši nadu da će trenutna situacija biti riješena putem pregovora, čime će biti pružen jasan doprinos stabilnosti regiona.

Po okončanju rasprave po temi, u okviru završne riječi član delegacije Skupštine Crne Gore pri Parlamentarnoj skupštini NATO, Borislav Banović je istakao da su tokom 81. Rose-Roth seminara prezentovane informacije i stavovi o važnim ekonomskim, enegretskim, integracionim, bezbjednosnim i političkim pitanjima od šireg značaja, koji su, po njegovoj ocjeni, rezultirali plodotvornim dijalogom svih učesnika.

Potom, generalni sekretar Parlamentarne skupštine NATO, David Hobbs, izrazio je zadovoljstvo na ostvarenoj saradnji sa Skupštinom Crne Gore u prethodnom periodu i uspješno realizovanom Seminaru, i rukovodstvu Parlamenta uputio riječi zahvalnosti, posebno uvažavajući datum održavanja parlamentarnih izbora u Crnoj Gori.

Pošto je iscrpljen dnevni red, moderator ovog dijela Seminara Simon Lunn, viši saradnik Centra za demokratsku kontrolu oružanih snaga iz Ženeve (DCAF) i bivši generalni sekretar Parlamentarne skupštine NATO, zaključio je rad 81. Rose-Roth Seminara, učesnicima zahvalio na pruženom doprinosu i konstruktivnim rasparavama, i učesnike pozvao na predstojeće 58. Godišnje zasijedanje Parlamentarne skupštine NATO, zakazano za 9-12. novembar 2012. godine, u Pragu u Češkoj Republici.

U prilogu izvještaja nalazi se Plan rada (Agenda) koja čini sastavni dio izvještaja.

PRIPREMILA:

SEKRETAR DELEGACIJE

Zorana Baćović,s.r.

ŠEF DELEGACIJE

Mevludin Nuhodžić,s.r.